

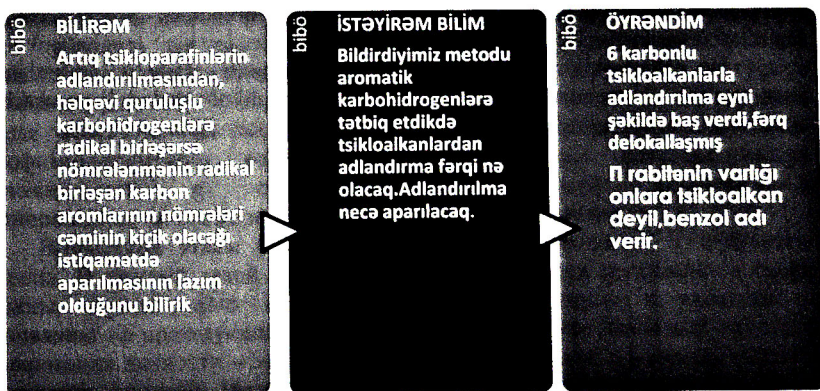
TƏLİM PROSESİNDƏ AKMEOLOJİ YANAŞMADAN İSTİFADƏNİN ƏHƏMIYYƏTİ

C.İ. Quluzadə, K.N. Haqverdiyev

*Bakı Dövlət Universiteti
cemile.quluzade@yandex.ru*

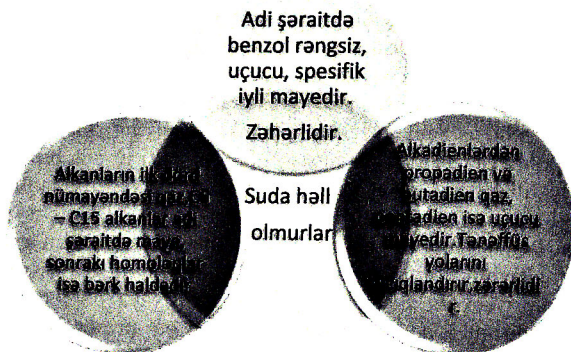
Akmeologiya insan yaradıcılığının maksimum potensialını incələmək, onu professionallığın zirvəsinə çatdırmaq üçün bir elmi istiqamətdir. Onun əsas komponenti olan akmeoloji yanaşmanın peşə təhsilinə daxil edilməsi müəllim hazırlığının keyfiyyətinin yüksəlməsinə və tələbələrin yaradıcılıq potensialının aktuallaşmasına səbəb olur. Hər bir məktəbin tədris və idarəetmə prosesində akmeoloji yanaşmaya ehtiyac ön plandadır, çünki cəmiyyət məktəblərdən yeni uğurlara müvəffəq olmağa can atan və müstəqil inkişaf xətti yarada bilən ünsiyyətçi, yaradıcı, gələcəyini düşünən şəxslər yetişməsinə ehtiyac duyulur. Bu məqsədlə tətbiqi edilən müasir akmeoloji-kreativ təlim üsullarının tətbiqi müəllimlərin öz fəaliyyətlərində uğur qazanmaq üçün peşəkar həvəs və motivasiyanın artırılmasına, özünü inkişaf etdirmək istəyinin formalaşmasına köməklik göstərir. Bu metodların tətbiqi təlimin yeni konsepsiyası ilə əlaqədardır. Bu konsepsiyaya görə təlim prosesi əvvəlcədən müəyyənləşdirilmiş nəticələrə əsaslanır və bu prosesdə müəllim əlaqələndirici, istiqamətverici və məsləhətverici subyekt kimi, şagirdlər isə müstəqil, tədqiqatçı subyekt kimi fəaliyyət göstərir.

Haqqında qısa məlumat verdiyimiz akmeoloji-kreativ təlim üsullarının tətbiqi ilə aromatik karbohidrogenlərin tədrisini həyata keçirsək, əvvəlcə aromatik karbohidrogenlərin aromatiklik xassəsi və elektron quruluşu haqqında məlumat kreativ yanaşma ilə şagirdlərə çatdırılır. Daha sonra aromatik karbohidrogenlərin adlandırılması və təsnifatının şagirdlər tərəfindən daha rahat mənimsənilməsi üçün "BİBÖ" üsulundan istifadə edərək həm tsikloalkanların nə dərəcədə mükəmməl mənimsənildiyini öyrənmiş oluruq, həm də aromatik karbohidrogenlərin adlandırılmasını öyrətmiş oluruq.

Şəkil 1. Karusel üsulu.

Aromatik karbohidrogenlərin alınma üsullarının laboratoriyada aparılması ilə bərabər, elektron lövhədə, video nümayişlərlə şagirdlərə təqdim edilməsi reaksiyaların daha yadda qalan, dərs gedişatını daha kreativ və maraqlı edir. Əvvəlcə Aromatik karbohidrogenlərin sənayedə, daha sonra laboratoriyada alınma üsullarının nümayişi aparılır, fiziki xassələrinin öyrədilməsi isə “ven diaqramı” metodundan istifadə aparılır. Bu metoddan istifadənin məqsədi fiziki xassə anlayışının şagirdlərdə tam formalaşmasını təmin etməkdir.

Şəkil 2. Ven diaqramı metodu

Aromatik karbohidrogenlərin kimyəvi xassələrinin yenidən elektron lövhə vasitəsilə, video nümayişlə təqdimi yenidən şagirdlərdə maraqlı vizual mənərə görüntüsü yaradır, onların tətbiqi sahələrinin əşyavi nümunələr vasitəsilə şagirdlərə göstərilməsi onlarda aromatik karbohidrogenlərə marağı artırır. Bu məqsədlə aromatik karbohidrogenlərin və onların törəmələrinin daxil olduğu plastik, sintetik boyalar, dərmanlar və partlayıcı maddələr, sintetik kauçuklar, yuyucu vasitələrdən istifadə edirik.

Aromatik karbohidrogenlərin tədrisinə akmeoloji-kreativ yolla yanaşmanın həyata keçirilməsinin nəticələri milyonçu oyunu formatında yoxlama suallarla şagirdləri test edərək əldə edilir.

Bu yolla təşkil olunub, tədris edilən dərs materialı tələbələr tərəfindən daha asan və dərin mənimsənilir, eyni zamanda həm müəllimin pedoqoji peşəkarlığının artmasına, həm də şagirdlərdə dərsə motivasiyanın yüksəlməsinə səbəb olur.